

Groen met historie

INCLUSIEF ROUTEKAART

Den Haag, een groene stad met geschiedenis

‘Oh, Oh, Den Haag, mooie stad achter de duinen’

Het gebied waar Den Haag nu ligt, bestond zo'n 800 jaar geleden vooral uit moerassen, duinen en bossen. In 1248 liet Graaf Floris IV van Holland hier zijn nieuwe huis bouwen. Vlakbij het huis ontstond al snel een klein dorpje, Die Haghe. De eerste Hagenaars woonden veilig op hoge strandwallen. Tussen de strandwallen kon je niet wonen, want daar was het te nat. Later pompten molens het water tussen de strandwallen weg en konden daar ook huizen gebouwd worden. Waar toen Die Haghe was, is nu het Binnenhof. Het Binnenhof is het regeringscentrum van Nederland. Den Haag groeide uit tot een stad van ongeveer 500.000 inwoners.

Monumentale Bomen in Den Haag

Bomen zijn belangrijk voor mensen. Ze filteren stof uit de lucht, maken de lucht vochtiger, leveren zuurstof en zorgen voor schaduw. In Den Haag zijn 1358 bomen tot monumentale boom uitgeroepen. Deze bomen krijgen extra aandacht en zorg.

Een monumentale boom is

- meer dan vijftig jaar oud en heeft een goede conditie
- vaak zeldzaam door zijn vorm, soort en omvang
- een woonplaats voor vogels en andere dieren
- van groot belang voor de leefomgeving

Een wandeling door het oude centrum van Den Haag

START

1 DE LANGE VIJVERBERG

De wandeling begint bij de stenen bank op de hoek van de Hofvijver. Hier hebben altijd rijke mensen gewoond. Dat kun je wel zien aan de huizen. Ze waren eerst van hout, later van steen. De eerste weg was net breed genoeg voor twee koetsen om elkaar te kunnen passeren.

Op de Lange Vijverberg staan 4 paardenkastanjes, 21 rode paardenkastanjes en 77 Hollandse linden.

De tekening is gemaakt in 1765. Is er veel veranderd?

2 HET LANGE VOORHOUT

Het Tournooiveld, tussen de Lange Vijverberg en Het Lange Voorhout, was vroeger een schietbaan. In de 14e en 15e eeuw werd hier geoefend met kruisbogen. Vóór 1350 lagen er boerderijtjes aan de Lange Voorhout. Varkens scharrelden er rustig rond. Tussen 1350 en 1450 verschenen de eerste stadskasteeltjes van edelen en andere belangrijke mensen.

Op het Lange Voorhout staan 332 monumentale bomen. Alle bomen samen worden als één monument gezien. Als een dode boom wordt vervangen, dan is de nieuwe boom meteen een monumentale boom.

Soms raakt de stam een boom heel ernstig beschadigd. De boom probeert dan zijn wonden zelf te herstellen. Zie je de boom van de foto?

Op het Lange Voorhout worden veel activiteiten georganiseerd. Zware vrachtauto's persen dan de grond in elkaar. De wortels van de bomen kunnen hier slecht tegen.

Op de foto kun je zien, hoe het er onder de grond uitziet.

3 HET PALEIS NOORDEINDE

In de Middeleeuwen was het Noordeinde de enige weg om in het noorden de stad uit te komen. Wie naar Scheveningen wilde moest over het Noordeinde. In 1533 wordt de middeleeuwse hofstede, het Oude Hof, verbouwd tot een groot woonhuis. De kelders van het Oude Hof zijn nog steeds onderdeel van het paleis. In 1948 is het

middengedeelte van het paleis door brand verwoest. Na een grondige restauratie wordt het paleis sinds 1984 door Koningin Beatrix als werkpaleis gebruikt.

De tekening is gemaakt in 1735. Is het Oude Hof veel veranderd?

De grote paardenkastanje wordt wel de Postzegelboom genoemd. De boom is in 1883 hier geplant. Hij is beroemd geworden omdat postzegelverzamelaars zich onder deze boom verzamelen om postzegels te ruilen, kopen of verkopen.

4 DE PALEISTUIN

De Paleistuin is aangelegd in 1649. De gemeente Den Haag is nu de beheerder. Van zonsopkomst tot zonsondergang mag iedereen de tuin in. Behalve als er belangrijke gasten op het paleis zijn. Na binnenkomst door het hek gaan we naar links. Na een aantal groenblijvende bomen en struiken komen we bij een kunstwerk met hoeden en petten van Auke de Vries. Bij de vijver zien we aan de overkant de Koninklijke stallen. Hier staan de paarden die op Prinsjesdag de gouden koets trekken.

We komen bij 30 metallic-wit gekleurde parels. Vlak naast de parels staat een moerascypres. Deze conifeer verliest zijn blad en dat is heel bijzonder. Van oorsprong komt deze boom uit Noord-Amerika. Daar kan hij wel 30 tot 50 meter hoog worden. Vanuit de tuin kijken we uit op

de achterkant van het paleis. Een hoge heg zorgt voor wat privacy en misschien ook wel voor wat schaduw.

Lopen we verder over het pad dan zien we op het grasveld een kromme stam van een dode boom. Op de plaat op de grond staat wat hier gebeurd is.

Met een bocht lopen we weer langs een aantal groenblijvende bomen en struiken de Paleistuin weer uit.

▲ Overzicht van het dorp Die Haghe uit 1770 vanaf de Javastraat.

COLOFON

Uitgave
Gemeente Den Haag
Postbus 12651
2500 DP Den Haag

Druk
Drukkerij van Deventer

Vormgeving
Teresa Jonkman (BNO)

Meer informatie
www.denhaag.nl/bomen

Mei 2010

5 DE DAGELIJKE GROENMARKT

We komen hier in het echte oude centrum van de stad Den Haag. Hier lagen rond 1300 een paar boerderijen op een hoger stuk zand, de Geest. Als je om je heen kijkt zie je de zijstraten naar beneden lopen. De Dagelijks Groenmarkt is het oudste plein van het dorpje Die Haghe. Op en rond de Groenmarkt werden verschillende markten gehouden. Op de straatnaambordjes kun je nog zien, welke markten dat waren. Op de Dagelijkse Groenmarkt staat nog steeds het eerste gemeentehuis uit 1585. Het was tot 1952 het stadhuis van Den Haag.

Op de tekening uit 1837 zie je de markt op de Dagelijks Groenmarkt vanaf de Schoolstraat. Zie je het oude stadhuis?

6 DE GROTE KERK

De Grote Kerk of St. Jacobskerk was eerst van hout. In 1355 was het de eerste kerk in Den Haag die van steen is gebouwd. Vóór de Grote Kerk, aan de kant van de Schoolstraat staan een paar monumentale bomen. Op de metaalkleurige tegel op de grond kun je daarover meer te weten komen.

Op de tekening uit 1770 zie je het Kerkplein vanaf de Torenstraat.

7 DE SCHOOLSTRAAT

Op de foto kijk je vanaf de Grote Kerk de Schoolstraat in. Via je Schoolstraat kom je bij de Nutstuin.

Op de tekening uit 1710 zie je de de visbanken. Hier werd vis verkocht.

8 DE NUTSTUIN

Achter het Nutshuis komt de Nutstuin. Het wordt een groen rustpunt in het drukke centrum van Den Haag. Alles wordt zo milieuvriendelijk mogelijk aangelegd. Overdag mag iedereen erin. 's Nachts wordt het terrein afgesloten. De toegang komt aan de Jan Hendrikstraat.

Zo gaat de Nutstuin worden.

9 DE HOFPLAATS

In 1992 is de nieuwe vergaderzaal van de 2e Kamer geopend. Op de grond, vlak onder de ronde uitbouw, kun je zien waar in de 14e eeuw de Spuiport heeft gestaan. Deze werd Keukenpoort genoemd. In de stenen Grondwetbank kun je artikel 1 van onze grondwet lezen.

Het nieuwe gebouw is rond gemaakt om de bomen te sparen. Het eerste ontwerp van de architect werd hiervoor zelfs afgekeurd. Je kunt met recht zeggen: "de bomen hebben hier gewonnen!"

10 HET PLEIN

In de 14e eeuw was het Plein de moestuin en de boomgaard van de graaf. Waarvoor wordt het Plein nu allemaal gebruikt, zowel erop als eronder?

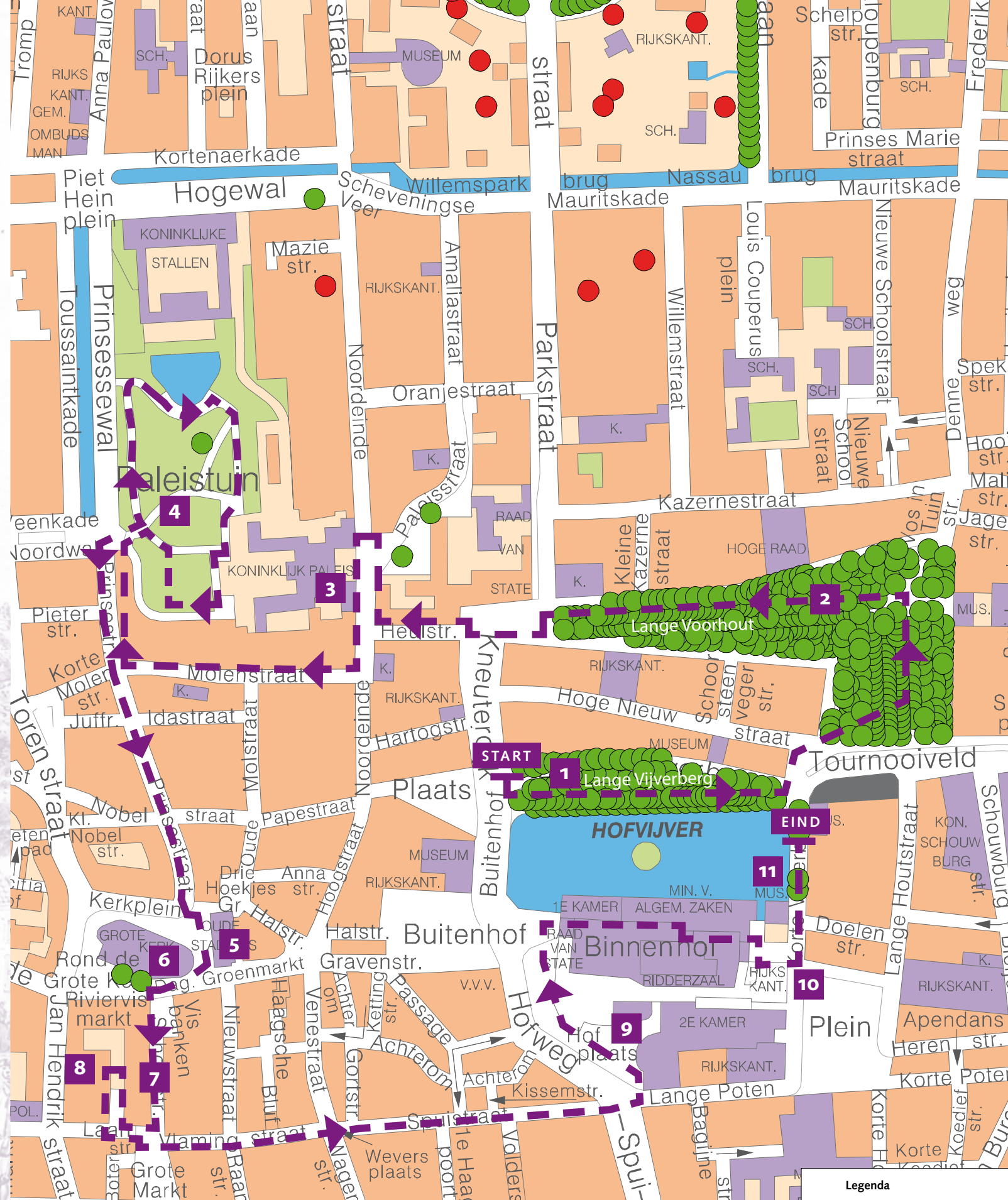
De bomen op het Plein moeten geholpen worden om te kunnen groeien. Welke voorzieningen kun je allemaal zien?

11 DE KORTE VIJVERBERG

Op de foto van 1690 zie je dat meer dan 300 jaar geleden ook al jonge bomen werden geplant. Op de Korte Vijverberg zijn helaas een paar kastanjabomen doodgegaan door de kastanjeziekte. Vanuit het torentje aan het Binnenhof maakte zelfs de minister-president zich hier zorgen over. Je kunt zien waar de nieuw jonge bomen zijn teruggeplant.

EIND

Routekaart

- Legenda
- Gemeentelijke monumentale bomen
 - Particuliere monumentale bomen
 - Bebouwing
 - Water
 - Groengebieden